REGISTRATION FORM

(Last Date.20/12/2017)

Registration No...
Name(block letter)..................................
SexM/F..
Designation...
Institution..
Mailing Address......................................
....
Contact No...
E-mail...
Accompanying Persons.........................
Accommodation Required..................
Date of arrival...
Date of departure....................................
Details of registration fees..................
....
Cash/DD.No.Date......................................
Drawee Bank..
Place....................
Date.....................

Signature

Registration Fees	- 2000
Research Scholar Fees	-1500
Residence Fees	-1000

Contact:

Prof. Bhagawat Sharana Shukla
Head, Dept. Of Vyakarana
Banaras Hindu University, Varanasi
Email-bsshuklabhu@gmail.com

आयोजनसमितिः

संरक्षकः
माननीयकुलपतिः,
काशीहिन्दूविश्वविद्यालयः

मार्गदर्शकमण्डलम्
प्रो०चन्द्रमापाण्डेयः,
संकायप्रमुखः, संस्कृतविद्याधर्मविज्ञानसंकायः
काशीहिन्दूविश्वविद्यालयः

प्रो०जयशंकरलालत्रिपाठी, प्रो०श्रीकृष्णशर्मा
सम्मानिताचार्यौ, व्याकरणविभागः

समिति-अध्यक्षः
प्रो०भगवत्शरणशुक्लः
अध्यक्षो व्याकरणविभागः
९४५२३००६०२

संयोजकः
प्रो०बालशास्त्री
वरिष्ठाचार्यो व्याकरणविभागः
९४१५४४६९६८

सहसंयोजकः
डॉ०रमाकान्तपाण्डेयः
वरिष्ठसहायकाचार्यो व्याकरणविभागः
९४५४७४९०२६

काशीहिन्दूविश्वविद्यालय
वाराणसी
अन्ताराष्ट्रियसंस्कृतसम्मेलनम्

International Sanskrit seminar

(८-१० जनवरी २०१८)

आमन्त्रणपत्रम्

पाणिनीयं महाशास्त्रं सर्वशास्त्रोपकारकम्

Importance Of Paninian Grammar For Different Shastra's

आयोजकः
व्याकरणविभागः
संस्कृतविद्याधर्मविज्ञानसंकायः

Email – **vyakaranvibhagbhu@gmail.com**

''ब्राह्मणेन निष्कारणो धर्मः षडङ्गो वेदोऽध्येयो ज्ञेयश्चेति। षट्स्वङ्गेषु च प्रधानं व्याकरणम्। प्रधाने च कृतो यत्नः फलवान् भवति'' इति भगवान् पतंजलिराह स्वीये महाभाष्यग्रन्थपस्पशाह्निके ।वेदानां सम्यक् समुपकारणानि भवन्ति छन्द-शिक्षा-कल्प-निरुक्त -ज्योतिष-व्याकरणेति षडङ्गानि, सांख्य- योगन्यायवैशेषिक पूर्वमीमांसोत्तरमीमांसेति षडुपाङ्गानि च। समास्वपि विद्यासु चतुर्दशसंख्यकासु प्रवेशाय तासां सम्यग्ज्ञानाय च व्याकरणवेदाङ्गाध्ययनं प्रमुखं भवति। यतोहि समेषामपि शास्त्रादिवाक्यानां शाब्दबोधाय पदार्थपरिज्ञानरूपे शक्तिग्रहरूपकरणे- ऽपि समुपकारकम् आद्यं कारणं व्याकरणं समेऽपि आचार्या मन्यन्ते **''शक्तिग्रहं व्याकरणोपमानकोशाप्तवाक्याद् व्यवहारतश्च''** इति कारणेन। बह्वध्ययनविषयेऽपि व्याकरणाध्ययनस्य बलीयस्त्वमपि कश्चित्सूचयति **''यद्यपि बहुनाधीषे तथापि पठ पुत्र! व्याकरणमिति वाक्येन।** न केवलं शास्त्रेषु शब्दानां महत्त्वमपितु लोकव्यवहारेऽपि शब्दशास्त्रस्य प्राधान्यमुद्घोषितमस्ति-

शब्देष्वाश्रिता शक्तिर्विश्वस्यास्य निबन्धनी।
यन्नेत्रः प्रतिभात्मायं भेदरूपः प्रतीयते।।
न सोऽस्ति प्रत्ययो लोके यः शब्दानुगमादृते।
अनुविद्धमिव ज्ञानं सर्वं शब्देन भासते।।

यद्यपि ब्राह्मम्, ऐशानम्, ऐन्द्रम्, प्राजापत्यम्, बार्हस्पत्यम्, त्वाष्ट्रम्, आपिशलम्, चान्द्रम्, काशकृत्स्नम्, कौमारम्, शाकटायनम्, पाणिनीयमित्यादीनि बहूनि व्याकरणानि आसन्। किन्तु साम्प्रतं पाणिनीयमेव व्याकरणं प्रामुख्येन राजते। यच्च सर्वेषामपि शास्त्राणां विज्ञानप्रभृतिविद्यानां चोपकारकं भवति। पाणिनीयव्याकरणविषयेऽपि न केवलं संस्कृतानुरागिणोऽपितु येषां संस्कृते प्रीतिस्तु विद्यते किन्तु तेऽस्माद्बिभ्यति परिचयाभावात्। तेऽपि सुचिन्तकाः निर्भयेन शब्दशास्त्रमहत्त्वमधिगम्य एतस्याराधकाः भवन्तु शब्दविज्ञानचिन्तनेऽपि किमपि नूतनमाविर्भावयन्तु इति धिया एतत् सम्मेलनमायोजयिष्यमाणं विद्यते। यत्र समेषामपि विद्यानुरागिणामुपस्थितिः सहभागिता च प्रार्थ्येतेऽनेनामन्त्रणपत्रेण।

Importance Of Paninian Grammar For Different Shastra's

A Brahman shall read and understand the Veda with its six subsidiary studies. Grammar is the principle one, and effort directly towards the principle thing is crowned with success. These quotes are derived from the MAHABHASYA of PATANJALI. To learn and understand all the 14 vidyas we should know grammar. To understand the words of shastra or treatise we should have the knowledge of grammar. One should not read a lot of things but should know grammar. So someone well said.. ''यद्यपि बहुनाधीषे तथापि पठ पुत्र! व्याकरणमिति. Not only to know shastras but also to understand language of public behaviour grammar is required.

The grammatical schools like ब्राह्मम्, ऐशानम्, ऐन्द्रम्, प्राजापत्यम्, बार्हस्पत्यम्, त्वाष्ट्रम्, आपिशलम्, चान्द्रम्,काशकृत्स्नम्, कौमारम्, शाकटायनम्, पाणिनीयम् Have different views and nature of grammar. But the grammar of Panini is mainly accepted and admired. The grammar of Panini is very much useful for the shastras and science. All Indian languages and European languages are directly or indirectly influenced by Panini grammar.

Now a day's people are interested to know Sanskrit language and Paninian grammar. But they are not getting so much facility to discuss their doubts and quarries. So it is an effort to provide a stage to those scholars to analyse and explore the hidden treasure of paninian grammatical school. This is the focal point of the seminar.

In this context grammarian and other than grammarians are requested to come forth and share their scholastic approaches with gathering.

''ब्राह्मणेन निष्कारणो धर्मः षडङ्गो वेदोऽध्येयो ज्ञेयश्चेति''। वेद के छः अङ्गों में व्याकरण ही प्रधान है। और प्रधान के प्रति किया गया प्रयत्न फलवान् होता है ऐसा भगवान् पतंजलि ने महाभाष्य में कहा है। वेदों के अर्थ स्वरूप एवं क्रिया के सम्पादनार्थ जैसे छन्दशिक्षाकल्पादि छैहों वेदाङ्ग समुपकारक हैं वैसे सांख्ययोगन्यायादि छै उपांग भी उपकारक हैं। सभी चौदह विद्याओं मे प्रवेशार्थ तथा ज्ञानार्थ व्याकरणाध्ययन आवश्यक है। पदार्थज्ञानकारणभूत शक्तिज्ञान में व्याकरण को प्रमुख काल माना गया है। लोकव्यवहार में भी व्याकरण शास्त्र की प्रधानता सर्वमान्य है। भर्तृहरि ने लोक मे सभी ज्ञान को शब्दमूलक ही माना है। संस्कृत जगत में यद्यपि ब्राह्म ऐशान ऐन्द्र आदि अनेक व्याकरण हुए हैं किन्तु सम्प्रति पाणिनीय व्याकरण ही मुख्यतः प्रसिद्ध है जो सभी शास्त्रों एवं विज्ञानादि शास्त्रों का समुपकारक है। सम्प्रति पाणिनीय व्याकरण का परिचय न होने से तथा उसके कठिन होने का दुष्प्रचार होने के कारण लोग उससे डरते हैं। अतः सुचिन्तक निर्भय हो शब्दशास्त्र के महत्त्व को जानकर इसके आराधक बनें। शब्दज्ञान चिन्तन में भी नई बात लायें। इसी अभिलाषा से इस अन्ताराष्ट्रिय सम्मेलन का आयोजन किया जा रहा है जिसमें आप सभी विद्याप्रेमियों की उपस्थिति एवं सहभागिता अपेक्षित है।

पाणिनीयव्याकरणोपकारिता सम्बद्ध विचारणीय विषय-

वेद, पुराण, इतिहास, निरुक्त, ज्योतिष, प्रबन्धशास्त्र, आयुर्वेद, विधिशास्त्र, सभी दर्शन, सामाजिकशास्त्र, अर्थशास्त्र, वाणिज्य, साहित्य, संगीत, योग, विज्ञान, सैन्यविज्ञान, जीवविज्ञान, भौतिकविज्ञान, चिकित्साविज्ञान, कृषिविज्ञान, विविधभारतीय एवं वैदेशिक भाषाओं के व्याकरण पर पाणिनीय व्याकरण का प्रभाव।